

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3115

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat 17000 ouderen vereenzamen door de pakketmaatregelen* (ingezonden 29 juli 2010).

Antwoord van minister **Klink** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 17 augustus 2010).

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht dat 17.000 ouderen vereenzamen omdat zij dagopvang en begeleiding niet kunnen betalen?¹

Antwoord 1

Het bericht berust niet geheel op feiten. De cijfers van het CIZ laten zien dat op 1 januari 2010 circa 36 816 ouderen (75 jaar en ouder) een geldige indicatie hebben voor extramurale zorg met een vorm van begeleiding. Dat aantal is 14 923 lager dan op 1 januari 2009. Veel van deze uitstroom is natuurlijke uitstroom. Een aanzienlijk deel van deze cliënten heeft slechts een beperkte periode extramurale zorg, stromen door naar verblijf of komen te overlijden. Daarnaast zijn er cliënten die voor de weggevallen begeleiding of voor de minder uren begeleiding oplossingen hebben gezocht in eigen kring en/of bij formele instanties zoals MEE en welzijnsvoorzieningen. Het is dus niet zo dat 17 000 ouderen vereenzamen.

Vraag 2

Hoe verhoudt dit bericht zich tot de uitspraak van voormalig staatssecretaris van VWS dat mensen met matige of zware beperkingen vanzelfsprekend recht moeten houden op dagopvang?²

Antwoord 2

Laat ik als eerste opmerken dat de effecten van de pakketmaatregelen op dagopvang beperkter zijn dan verwacht. Het aantal cliënten met begeleiding in groepsverband is gedaald met 12% ten opzichte van 2009. Daarnaast krijgen mensen die matige of ernstige beperkingen hebben in hun zelfredzaamheid nog steeds een indicatie voor begeleiding (groep of individueel). Deze cliënten kunnen dus nog steeds naar de dagopvang.

¹ <http://www.radio1.nl/contents/17959-17000-ouderen-vereenzamen-door-aanscherpen-criteria-awbz>

² Kamerstuk 30 597 nr. 103.

Vraag 3

Herinnert u zich de uitspraak van voormalig staatssecretaris van VWS dat zij mensen met «lichte beperkingen» op een andere manier wilde bedienen? Op welke wijze komt u deze toezegging na?³

Antwoord 3

Het was verwacht dat voor de groep cliënten van 75 jaar en ouder met een somatische aandoening begeleiding substantieel zou afnemen. Voor deze groep geldt dat er verhoudingsgewijs veel cliënten met lichte beperkingen begeleiding vanuit de AWBZ hadden. Het is altijd duidelijk geweest dat mensen met lichte beperkingen van wie de begeleiding wegvalt een oplossing in eigen kring moeten vinden. Als het gaat om maatschappelijke participatie kunnen cliënten een beroep doen op gemeenten in het kader van de Wmo. Verder zijn cliënten door het CIZ gewezen op de mogelijkheid van ondersteuning van MEE bij het vinden van een alternatieve oplossing voor het wegvallen van begeleiding. Hier is door cliënten heel beperkt gebruik van gemaakt.

Vraag 4

Erkent u dat deze groep ouderen niet snel om hulp vraagt en daardoor makkelijk uit beeld verdwijnt bij instanties? Vindt u dit wenselijk, gelet op het belang van preventieve ouderenzorg en het voorkomen van vereenzaming en verwaarlozing? Wilt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 4

Het is belangrijk dat deze doelgroep ouderen wordt bereikt. We zien in de praktijk steeds meer initiatieven die zich op deze moeilijk bereikbare groep richten. Ik denk aan het buurtgericht werken zoals in het project «De gezonde wijk». Ook in de ZonMw-programma's «Preventiekracht dichtbij huis» en «Zichtbare schakel» wordt gezocht naar manieren om de risicogroepen te bereiken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de specifieke positie van zorgverleners uit diverse sectoren zoals huisartsen, verpleegkundigen, verzorgenden en maatschappelijk werkers.

Vraag 5

Bij hoeveel ouderen leidt het wegvallen van begeleiding en/of dagopvang tot een beroep op zwaardere zorg en dus tot verplaatsing van de kosten? Indien u deze cijfers niet kunt noemen, bent u bereid dit uit te zoeken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Uit de CIZ-monitor blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat als gevolg van de pakketmaatregelen het aantal indicaties voor AWBZ verblijf stijgt. Het tempo waarin cliënten met een extramurale indicatie met begeleiding zijn doorgestroomd naar een ZZP indicatie is in 2009 zelfs wat afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor.

Vraag 6

Hoe verklaart u dat de pakketmaatregelen en andere verslechtingen van de AWBZ niet hebben geleid tot de door u gewenste beheersing van de AWBZ-uitgaven?⁴

Antwoord 6

De afgelopen tien jaar zijn de uitgaven aan de AWBZ met bijna driekwart toegenomen. Dat is toe te schrijven aan de vergrijzing, een ruimer indicatiebeleid en de toename van het gebruik van persoonsgebonden budgetten. Macro gezien blijven de kosten van de AWBZ toenemen; steeds meer mensen maken er (intensiever) gebruik van. De pakketmaatregelen 2009 zijn dan ook te duiden als ombuigingen in de groei van de AWBZ, zonder deze maatregelen zouden de uitgaven aan de AWBZ-zorg nog meer zijn toegenomen dan nu het geval is. Het totaal aantal cliënten met aanspraak op extramurale AWBZ-zorg is op 1 januari 2010 licht gedaald (-1%) ten opzichte van 1 januari

³ Kamerstuk 30 597 nr. 103.

⁴ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/overheid-politiek/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-1503-wm.htm>

2009. De intramurale AWBZ- zorg is echter fors toegenomen waardoor het totaal aan AWBZ-uitgaven is toegenomen.

Vraag 7

Deelt u de mening dat het verslechteren van de AWBZ en de toegang tot noodzakelijke voorzieningen niet alleen onwenselijk is vanwege de gevolgen voor mensen, maar ook nog eens ineffectief als het gaat om het beheersen van de kosten? Wilt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

Als gevolg van de pakketmaatregelen hebben op 1 januari 2010 ongeveer 41 000 minder cliënten een aanspraak op AWBZ begeleiding dan een jaar daarvoor. Daardoor is een aanzienlijke reductie van het uitstaand recht op AWBZ begeleiding gerealiseerd. In dit opzicht is het beleid succesvol. Of de aan de pakketmaatregelen verbonden financiële opbrengst daadwerkelijk wordt gehaald is afhankelijk van verschillende factoren. De AWBZ-naturazorg wordt geleverd op een bepaald niveau in een bandbreedte van de geïndiceerde klasse. Op welk niveau wordt geleverd en bekostigd is afhankelijk van onderhandelingen tussen zorgaanbieders en zorgkantoren. In verband met de pakketmaatregelen is de contracteerruimte met 477 miljoen euro verlaagd. Of deze besparing volledig gehaald wordt, is nog niet duidelijk.